

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-3132/2024. számú ügyben,
épület bontásának elrendelésével összefüggésben

Előadó: dr. Fórika László

Érintett szervek:

- Lesencetomaji Közös Önkormányzati Hivatal
- Balatonederics Község Önkormányzata
- Veszprém Vármegyei Kormányhivatal

2024.

Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-3132/2024. számú ügyben,
jegyzői intézkedéssel összefüggésben

Előadó: dr. Fórika László

Az eljárás megindítása

Két magánszemély beadványozó (a továbbiakban: panaszosok, illetve kérelmezők) építési ügygel kapcsolatban fordult hivatalomhoz. Azt sérelmezték, hogy jegyzői tájékoztatás alapján építkeztek, majd jegyzői (vízgazdálkodási hatósági) engedély alapján telepítettek szennyvíztárolót az üdülőjükhöz, az építésügyi hatóság azonban az épület bontását rendelte el.

A panaszügyben megkerestem a Lesencetomaji Közös Önkormányzati Hivatalt vezető, és az érintett település, Balatonederics jegyzői feladatait is ellátó jegyzőt, valamint az építésrendészeti és építésfelügyeleti hatósági hatáskörben eljáró Veszprém Vármegyei Kormányhivatalt (a továbbiakban: építésügyi hatóság).

Az érintett alapvető jogok és alkotmányos alapelvek

- *A jogállamiság, valamint a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye:* „Magyarország független demokratikus jogállam.” [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés]
- *Tisztességes hatósági eljáráshoz való jog:* „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.” [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés]

Alkalmazott jogforrások

- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.);
- Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.);
- A panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról szóló 2023. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Panasz tv.);
- Balatonederics Község Önkormányzat Képviselő-testületének Balatonederics község helyi építési szabályzatáról szóló 1/2004. (II. 23.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: helyi építési szabályzat, illetve HÉSZ).

A megállapított tényállás

1. A beadvány szerint a panaszosok 2020-ban Balatonedericsen megvásárolták a 081/20 hrsz-ú ingatlant. A vásárlást megelőzően érdeklődtek a helyi önkormányzatnál, hogy mobil építményt, lakókocsit elhelyezhetnek-e az ingatlanon. Állításuk szerint azt a tájékoztatást kapták, hogy ez egy építési terület, nyugodtan megvásárolhatják. A telket megvették, és kérelmükre a település jegyzője tájékoztatta őket 2021. május 4-én kelt levelében, hogy az ingatlan Gksz besorolású (azaz ipari, gazdasági és szolgáltató terület), 10 %-os

beépíthetőséggel. A jegyzői tájékoztatásban az is szerepel, hogy „lakókocsi elhelyezése nem tilos”.

A panaszosok ezt követően, de még 2021 nyarán építkeztek, két konténerből álló „mobilházat” építettek, majd a jelzett jegyzői tájékoztatást is mellékelve 2022-ben engedélyt kértek és kaptak az illetékes jegyzőtől zárt szennyvízgyűjtő tartály telepítésére.

A panasz szerint a választásokat követően az új polgármester bejelentést tett az építkezés miatt az építésügyi hatóságnál. A Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztálya 2023. július 25-én helyszíni ellenőrzést végzett, majd határozatában 2023. szeptember 25-én a konténeres üdülőépület bontására kötelezte őket.

A határozat ellen a panaszosok nem indítottak közigazgatási pert, ellenben a helyzet rendezése érdekében (ügyvédek útján) két levelet is írtak Balatonederics Község Önkormányzatának (a továbbiakban: önkormányzat). A panaszosok álláspontja szerint, „jogszerűen és szabályszerűen jártak el, kellő gondossággal, előre megérdeklődtek, hogy elhelyezhetik-e a mobil építményt, ezt írásban megerősítették nekik, sőt, a derítőre még engedélyt is adtak”.

Beadványaikra – állításuk szerint – nem kaptak választ, 2024. augusztus 1-jén pedig az adóhatóság végrehajtási eljárást indított velük szemben a bontási határozat kikényszerítése érdekében.

A panaszosok az önkormányzat és az építésügyi hatóság eljárásának kivizsgálását kérték.

2. A jegyző megkeresésemre adott, többször kiegészített válasza szerint a 081/20 hrsz-ú ingatlan Üü1 (és nem Gksz) jelű, üdülőterület építési övezeti besorolású. Elismerte, hogy egyik hivatali elődje téves tájékoztatást adott a panaszosnak az ingatlan építési övet besorolásáról. Feltételezése szerint az akkori jegyző azért adhatott téves tájékoztatást az adott telek besorolásával kapcsolatban, mert a kérdéses ingatlan a Gksz övezet határához közel helyezkedik el. A jegyző a panaszos részére küldött tájékoztatás tartalma kapcsán hangsúlyozta, hogy az kizárólag lakókocsi elhelyezhetőségéről szól, abban lakókonténerről nincs szó.

2023 közepe óta a panaszosok jogi képviselőik útján két alkalommal fordultak írásban Balatonederics Község Önkormányzatához, illetve a Lesencetomaji Közös Önkormányzati Hivatalhoz.

Előbb érdeksérelmükre hivatkozva – pert is kilátásba helyezve – az érintett ingatlanok a Gksz övezetbe történő átsorolását kérték a helyi építési szabályzat módosítása útján. A képviselő-testület a beadványt megtárgyalta és a kérelmet elutasította. A képviselő-testületi ülést megelőzően a Lesencetomaji Közös Önkormányzati Hivatalban személyes megbeszélésre is sor került a kérelmezők és jogi képviselőjük, a balatonedericsi polgármester és a jegyző jelenlétében. Az egyeztetésről jegyzőkönyv, feljegyzés nem készült.

A kérelmezők az utóbbi, a közös hivatalnak címzett levelükben arról tájékoztatták az hivatalt és a polgármestert, hogy amennyiben az önkormányzat nem módosítja kérésüknek megfelelően a helyi építési szabályzatot, akkor kártérítési pert fognak indítani. A jegyző tájékoztatása szerint erre a beadványra Balatonederics önkormányzata nem adott írásbeli választ.

2023 óta a polgármester nem pusztán a panaszosok szabálytalan építkezése kapcsán tett lépéseket. Két alkalommal, összesen 14 helyrajzi számmal kapcsolatban fordult az építésügyi hatósághoz illegálisan felállított lakókocsik, faházak és konténerek miatt.

A helyi építési szabályzattal és az üdülőterületi telekméretekkel kapcsolatban több bejelentés és jelzés is érkezett az önkormányzathoz. A polgármester és a képviselő-testület minden esetben azt válaszolta, hogy „a kéréseket, észrevételeket összegyűjtik és az esetleges HÉSZ-módosítás során, ha mód van rá, ezeket figyelembe veszik és beépítik a rendeletbe”.

3. Az építésügyi hatóság megkeresésemre adott válasza szerint a Balatonederics 081/20 hrsz-ú ingatlan a helyi építési szabályzat alapján Üü1 jelű, üdülőterület építési övezeti besorolású.

Az érintett ingatlan beépítésére vonatkozó részletes előírásokat a HÉSZ 12. §-a a következők szerint tartalmazza: az üdülőterületen az ingatlan megengedett legnagyobb beépíthetősége 10%, a megengedett legnagyobb építménymagasság 6,0 m, kötelező zöldfelületi arány 60%, a beépítési mód: szabadon álló, kialakult, a beépíthető legkisebb teleknagyság 12 000 m².

Az adott ingatlan nem éri el a 12 000 m² beépíthető teleknagyságot, így azon épület nem helyezhető el.

Az Étv. 2. § 8. pontja és 2. § 10. pontja együttes értelmezése szerint, az érintett ingatlanon elhelyezett, konténerekből összeszerelt, üdülő rendeltetésű építmény épületnek minősül.

A Kormányhivatal, mint építésügyi hatóság eljárását a hatályos jogszabályok és a feltárt tényállás alapján folytatja le. A jegyző által a panaszosok részére írt válaszlevél az építésügyi hatósági eljárás lefolytatása és a döntés meghozatala szempontjából jogi relevanciával nem bír.

A Kormányhivatalhoz nem érkezett olyan jelzés vagy panasz, ami szerint Balatonederics község helyi építési szabályzatában az üdülőterületre meghatározott minimálisan beépíthető teleknagyság (12.000 m²) indokolatlan, életszerűtlen lenne. A beépíthető minimum teleknagyságról, telekméretéről a képviselő-testület mérlegelési jogkörében döntött, így az ezekre vonatkozó szabályokat a HÉSZ törvényességi vizsgálata során a Kormányhivatal nem is vizsgálhatta.

4. A rendelkezésekre bocsátott iratok alapján a következők rögzíthetők. A beadványozók 2021. jan. 28-án írtak először levelet a Lesencetomaji Közös Önkormányzati Hivatalnak (a továbbiakban: Közös Hivatal). Ebben a levélben „lakókocsi, mobilház” elhelyezhetősége, illetve derítő kiépítési lehetőségéről érdeklődnek. Azt is jelzik ebben a megkeresésben, hogy a balatonedericsi polgármesteri hivatal a feltett kérdésekre – egy korábbi, a megkereséshez „mellékeltként” megjelölt levél szerint¹ – korábban már igennel válaszolt, sőt, 10 %-os beépíthetőségről is tájékoztatást adott részükre.

A panaszosok 2021. március 30-án újabb, a helyrajzi számot is pontosító válaszlevelet írtak a Közös Hivatalnak. Ebben megisméttlik, hogy „mobilházat(lakókocsit)” és derítőt, szennyvíz tárolására tartályt szeretnének a telekre úgy, hogy a villany- és a vízszolgáltatás kiépítése folyamatban van.

A jegyző 2021. május 4-ei, BE/274-4/2021. ügyiratszámú, a HÉSZ alapján, annak értelmezésével adott tájékoztató levele szerint a 081/20 helyrajzi számú ingatlanról azt kell tudni, hogy:

- Gksz-jelű, ipari, gazdasági szolgáltató területen található, miközben a Gksz övezet egyik jellemzője a minimum részleges közművesítettség;
- lakókocsi elhelyezése nem tilos;
- szennyvíz tárolására zárt tartály nem alkalmazható, egyedi szennyvíztisztító kisberendezés telepítésére meghatározott technikai jellemzők esetén a helyi jegyző, minden más esetben a vízgazdálkodási igazgatóság adhat engedélyt.

A jegyző ezen levele a Gksz terület 9 altípusát felsorolja.

A jegyző levele részletes tájékoztatást ad a cégtábla, cégér használatáról is.

A panaszosok 2022. február 2-án fordultak a jegyzőhöz újra. Kérelmükben derítő engedélyezését kérték a korábbi jegyzői tájékoztatást is mellékelve. A kérelemben jelezték, hogy a telekre az előző nyári jegyzői tájékoztatás alapján mobil konténer került, míg a villany és a víz kiépítése folyamatban van.

¹ A mellékeltként jelzett levél nem áll rendelkezésemre.

A tájékoztatást adó jegyző hivatali utódja a BE/192-5/2022. számú, 2022. május 5-ei határozatában engedélyt adott egy zártrendszerű és szigetelt gyűjtőtartály telepítésére a kérelemhez csatolt tervdokumentáció szerint².

A panaszosok 2023. július 7-én, az építésügyi hatóság tervezett helyszíni szemléje előtt levelet írtak a hatóságnak, melyhez dokumentumokat is csatoltak³. A levélben jelezték, hogy a jegyzőtől és a polgármesteri hivatal egyik ügyintézőjétől azt a tájékoztatást kapták, hogy a telek beépíthető, és azon lakókocsi, mobil épület elhelyezhető, valamint, ha 100 légméter alatti az épület, akkor az építkezéshez nem kell engedély.

Az építésügyi hatóság 2023. július 25-én helyszíni ellenőrzést végzett. Az ellenőrzés jegyzőkönyve szerint az ingatlanon a vázrajz szerinti és méretű (azaz $8 \times 3 \text{m} + 6 \times 3 \text{m} = 42 \text{m}^2$), két konténerből álló, összekapcsolt, 2021 nyarán épült nyaralóépület található.

Az építetők jegyzőkönyvezetben (ismét) nyilatkoztak arról, hogy a lesencetomaji polgármesteri hivataltól kapott tájékoztatás szerint jártak el, ami azt tartalmazza, hogy 100 légméterig nem kell építési engedélyt kérni, és a telek Gksz besorolású.

Az építésrendészeti eljárás megindításáról szóló, 2023. augusztus 7-ei végzés a helyszíni szemlééről készült hatósági megállapításokat megismétli, illetve rámutat arra, hogy

- az Étv. 17. § (1) bekezdése és 1. számú melléklete alapján az üdülőépület építésére engedélyt kell kérni;
- a HÉSZ alapján a telek Üü1. jelű üdülőterület építési övezetben található, így a beépíthető min. teleknagyság 12 000 nm (miközben a beépíthetőség max. 10%-os), az adott telek mérete viszont 1700 nm;
- a feltárt és 10 éven belüli építési szabálytalanságok miatt az építésrendészeti eljárást meg kellett indítani.

Az építésügyi hatóság 2023. szeptember 25-én 6 hónapos teljesítési határidővel bontásra kötelező határozatot hozott. Megállapította, hogy

- az építető építési engedély nélkül épített üdülőt;
- az adott Üü1. jelű üdülőterületen a HÉSZ szerint a beépíthetőséget biztosító telekméret minimum 12 000 nm, az adott telek pedig 1700 nm, ezért azon épület nem lett volna elhelyezhető; mivel az épület a HÉSZ szabályainak nem felel meg, arra fennmaradási engedély sem adható.

A határozat a döntés kézbesítésével, 2023. szeptember 27-én véglegessé vált. A panaszosok a határozattal szemben (peres úton) jogorvoslással nem éltek, azonban ügyvéd útján, jóhiszeműséget és együttműködést mutatva, a helyi önkormányzathoz fordultak 2023. szeptember 18-án, majd 2024. február 9-én (ez az irat február 14-én lett érkeztetve).

A 2023. szeptember 18-ai „tájékoztatás és kérelem” megnevezéssel benyújtott irat szerint a panaszosok jegyzői tájékoztatás alapján építkeztek, illetve jegyzői engedély alapján folytattak további beruházást, telepítettek szennyvíztárolót.

Az irat szerint az esetleges bontás 30 milliós kárt okozna, ami elkerülhető volna, ha a helyi önkormányzat az adott telket a HÉSZ módosításával Gksz besorolási övezetbe sorolná át (amint azt a hivatkozott, utóbb hibásnak bizonyuló jegyzői tájékoztatás eleve tartalmazta). E jogszabálymódosítással ugyanis megnyílna a fennmaradási engedélyezési eljárás megindításának a lehetősége.

Az átsorolást (azaz a jogszabálymódosítást) a beadványban kifejezetten kérték, azzal, hogy az eljárás költségeit magukra vállalják.

A helyi önkormányzat képviselő-testülete a kérelmet 2023. szeptember 27-én megtárgyalta, elutasította, és az elutasításról az eljáró ügyvéd útján tájékoztatást adott a 2023. október 16-ai keltezésű levélben.

² A dokumentáció nem áll rendelkezésemre.

³ Ezek a dokumentumok nem állnak rendelkezésemre.

A panaszosok – formálisan a Közös Hivatalnak és a balatonedericsi polgármesternek címzett – második, 2024 február 9-ei levele azt tartalmazza, hogy ingatlanvásárlásuk és építkezésük (a jóhiszeműség, tisztesség és az általában elvárható magatartás alapelvét betartva, minden jogszabály betartásának az igényével) a Közös Önkormányzati hivataltól kért és kapott tájékoztatás alapján történt. Az építésügyi hatóság bontásra kötelező határozatának a végrehajtása 30 milliós kárt okozna. Ha a képviselőtestület „esetlegesen nem fogja előterjeszteni és megszavazni” a helyi építési szabályzat megfelelő módosítását, kártérítési pert kényszerülnek indítani.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal mint végrehajtó hatóság 2024. augusztus 1-jén kéthónapos teljesítési határidővel felszólította a panaszosokat a bontási határozat önkéntes teljesítésére. Az építési hatóság 2024. júliusi 9-ei helyszíni ellenőrzése ugyanis azt állapította meg, hogy kötelezettségüknek nem tettek eleget a bontást elrendelő határozatban foglalt határidőben.

A vizsgálat megállapításai

1. A hatásköröm tekintetében

Az adott ügyben az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) határozza meg.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint az Ajbt.-ben e bekezdés alatt felsorolt valamely szerv tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

2. A vizsgált alapjogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során *autonóm, objektív módon, kizárólag alapjogi érvek* felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben kapott mandátumának. Az ombudsman akkor jár el helyesen, ha következetesen, zsinórmértékként támaszkodik az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint az egyes alapjogi tesztekre.

2.1. A jogállamiság

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam.

A jogállamiság szorosan összefügg a jogbiztonság követelményével. A jogbiztonságról az Alaptörvény szövegszerűen nem szól, e követelmény a jogállamiság egyik immanens tartalma.

Az Alkotmánybíróság a 22/2018. (XI. 20.) számú AB határozatában erősítette meg a jogbiztonság elvének értelmezésére vonatkozó következetes gyakorlatát a tekintetben, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság legújabb gyakorlatában is hangsúlyozza, hogy a jogállamiság részét képezi a jogbiztonság [24/2022. (X. 26.) AB határozat].

Mint arra a 38/2012. (XI. 14.) AB határozat rámutat, a jogállamiság elvéből levezethető a közhatalommal rendelkező szervek törvény alá rendeltségének követelménye is: „Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott arra, hogy az Alkotmány 2. § (1)

bevezetésében szabályozott jogállamiság elvéből fakadó követelmény az is, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által szabályozott eljárási rendben, az anyagi jog által megállapított keretek között hozzák meg döntéseiket. [56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 454, 456.]” Az államnak tehát a jog uralma alatt kell állnia. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is [22/2018. (XI. 20.) AB határozat]. A megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban ugyanis a jogbiztonság az, ami sérelmet szenved [9/1992. (I. 30.) AB határozat, 75/1995. (XI. 21.) AB határozat]. Ezért alapvetőek a jogbiztonság követelménye szempontjából az eljárási jogi garanciák. Csakis formalizált eljárási szabályok megkövetelésével és betartásával működhetnek az Alaptörvénynek megfelelően a jogintézmények.

A jogállamnak, és annak normatív tartalmaként értelmezett jogbiztonságnak kiemelkedően fontos része a közigazgatás törvény alá rendelése. A közigazgatási hatóságok ugyanis kulcsszerepet játszanak a demokratikus társadalmakban, mert a magánszemélyek jogait és törvényes érdekeit érintve számos területen fejtenek ki tevékenységet.

Az Ákr. alapelvei valamennyi hatósági eljárásra, az eljárás minden résztvevőjére és az eljárás minden szakaszára vonatkoznak. Az Ákr. a közigazgatás törvény alá rendelését az alapelvek között, azon belül is jogszerűség elve körében fogalmazza meg.

A jogszerűség elvét sérti (egyebek mellett), ha a hatóság a hatásköre gyakorlása során nem a szakszerűség követelményének megfelelően jár el; a szakszerűtlen intézkedés a jogszerűség elvének megsértésénél keresztül sérti a jogbiztonságot és a jogállamiságot.

2.2. A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog

Az Alaptörvény XXIV. cikke rögzíti, hogy „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

A 7/2013. (III. 1.) AB határozat szerint a tisztességes eljárás követelménye a hatósági ügyek intézése során túlmutat az eljárás formális jogszerűségén. E jog érvényesüléséhez nem elegendő, ha a hatóságok betartják az ügy elintézésére irányadó anyagi és eljárási jogszabályokat, hanem szükséges az is, hogy mind az egyedi ügyintézés, mind az arra irányadó jogszabályok segítsék az ügyféli jogok érvényesülését. A jogállamiság és az abból fakadó tisztességes eljárás követelményének nemcsak a szabályozási szinten, hanem a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is folyamatosan érvényesülnie kell.

A 3102/2023. (III. 14.) AB határozat is rögzíti, hogy a tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni, továbbá az összes eljárási részletszabály megtartása mellett is lehetséges, hogy egy adott eljárás nem felel meg a tisztességes eljárás alaptörvényi követelményének.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél; közvetlen alkotmányos garanciaként gazdaságossági és célszerűségi okokból, az eljárás egyszerűsítése vagy az időszerűség követelményének érvényesülése címén sem mellőzhető, mert a tisztességes eljárás az alapfeltétele az anyagi igazságosság lehetséges biztosításának.

3. Az ügy érdeme tekintetében

Vizsgálatom során elvi-alkotmányossági kérdésként merült fel, hogy

- egy önkormányzat jegyzőjének esetleges hibás intézkedéséért ki felel, ha önálló közigazgatási jogkörben jár el: felelőssé tehető-e az önkormányzati hivatal mellett vagy

helyett az önkormányzat, ennek körében az önkormányzat egy konkrét helyi állampolgár felmerülő kárának elhárítása vagy csökkentése érdekében köteles-e helyi életviszonyokat szabályozó rendelet módosítására;

- a Panasz tv. értelmében panasznak minősül-e az önkormányzat jegyzőjének esetleges hibás tájékoztatását és az ahhoz kapcsolódó, azt megerősítő döntését sérelmező, helyi önkormányzatnak címzett beadvány, ha az abban felvetett egyéni érdeksérelem orvoslására (kár elkerülésére) az önkormányzatnak jogi lehetősége van;
- az önkormányzat jegyzőjének esetleges hibás tájékoztatására és az ahhoz kapcsolódó, azt megerősítő döntésére érdemi érvként hivatkozhat-e az érintett fél a vele szemben megindított építésügyi hatósági eljárás során, illetőleg az építésügyi hatóság köteles-e az ügyfél minden felhozott érvét érdemben cáfolni vagy azokat legalább igazolhatóan megvizsgálni?

Az Ajbt. 18. §-a alapján nincs vizsgálati hatásköröm a panaszosok és a Lesencetomaji Közös Önkormányzati Hivatal kártérítési jogvitájában való állásfoglalásra.

3.1. A Lesencetomaji Közös Önkormányzati Hivatal eljárásának értékelése

Mindenekelőtt azt kell rögzíteni, hogy az ügyben három jegyző járt el. Az első jegyző (a továbbiakban: jegyző1) adott tájékoztatást a beadványozóknak a telkük övezeti besorolásáról (stb.), a második jegyző (a továbbiakban: jegyző2) adta ki az engedélyt a szennyvíz gyűjtőtartály telepítésére, és a harmadik jegyző (a továbbiakban: jegyző3) van aktuálisan hivatalban, megkeresésemre ő válaszolt.

A panaszosok – jegyző3 által sem cáfoltan – többször kértek tájékoztatást, illetve megerősítő tájékoztatást a belatonedericsi, illetve a lesencetomaji (közös) önkormányzati hivataltól a megvásárolni kívánt, illetve a megvett telek beépíthetőségéről. A kérelmekből egyértelműen kiderül, hogy a panaszosok a mobilházat és a lakókocsit azonos kategóriaként értelmezték.

Jegyző1 végül hivatalosan iktatott tájékoztatást adott a panaszosoknak arról, hogy telkük a HÉSZ szabályai szerint Gksz besorolási övezetbe tartozik. Mindez azt jelentette, hogy a HÉSZ 10. § (3) bekezdés A./ pontja alapján a panaszosoknak írt válaszlevelében beépítésre szánt területként azonosította a 081/20 hrsz-ú ingatlant.

Jegyző1 levele nem pontosítja, hogy az adott telek a Gksz területen belül melyik altípusba tartozik: mind a kilencet felsorolja. A Gksz 1-9. övezetről a tájékoztatás alapján (és a HÉSZ szabályai szerint) általában az állapítható meg, hogy beépíthetőek, a beépítés maximális mértéke 25-60% közötti értékeket mutat, a minimum telekméret pedig 900 és 1500 nm közötti, azzal, hogy 5 övezet esetén is lehetővé teszi a telekmérettől való elérést a már kialakult állapot figyelembevételével, ha az adott állapotot az ingatlanyilvánítás tartalmazza, vagy egyébként jogszerű építkezésről és legalább szerkezetkész állapotban lévő építményekről van szó.

A Gksz övezet jellemzői alapján nincs jelentősége annak, hogy a panaszosok iratokkal nem igazolták azon állításukat, hogy jegyző1-től, illetve a baladonedericsi polgármesteri hivataltól 10 %-os beépíthetőségről kaptak tájékoztatást.

Jegyző1 hivatalos tájékoztatása – a panaszosok állításával szemben – konkrétan nem szól arról, hogy építési engedélyt kell vagy nem kell kérni az adott üdülő építéséhez, a rendelkezésemre bocsátott egyéb iratok pedig csak utalnak erre a tájékoztatásra.

Jegyző1 – a panaszosok írásbeli kérelmének erre vonatkozó kifejezett kérdése nélkül, műemléki terület, műemléki területen álló építmény, és műemléki vagy helyi védelem alatt álló építmény vonatkozásában – viszont tájékoztatást adott a cégtábla, cégér használatáról, ami azt jelezheti, hogy a panaszosok erről szóban kértek tájékoztatást, illetve azt igazolja, hogy jegyző1

a HÉSZ-ben jelölt területhatárokat, övezeteket ellenőrizve adott tájékoztatást, hiszen az érintett telek valóban műemléki védelmi területen található.

A 081/20 hrsz-ú ingatlan – jegyző³ tájékoztatásától eltérően – nem „két övezet határához közel helyezkedik el”, hanem a HÉSZ szerint kifejezetten a Gksz és a Üül övezet határvonalán található, amiből az is következik, hogy *a panaszosoknak a helyi önkormányzathoz címzett kérelme alapján a HÉSZ megfelelő módosítására – egyéb feltételek teljesülése esetén – akár sor is kerülhetett volna.* (Erre a kérdésre a későbbiekben visszatérek.)

Mindenesetre rögzíthető, hogy *jegyző¹ hibás tájékoztatást adott a panaszosoknak az ingatlanjuk övezeti besorolásáról: Üül helyett Gksz övezetet tüntetett fel válaszlevelében.*

Jegyző¹ nem hatósági ügyben járt el, mert tájékoztatása tartalmilag ugyan adat, tény, állapot igazolása volt, azonban nem jegyzői közhatalmi jogosítványt/kötelezettséget gyakorolt, tehát tájékoztatása nem minősíthető az Ákr. 7. § (2) bekezdése szerinti adatigazolásnak⁴. Ugyanakkor, *habár jegyző¹ nem hatósági ügyben járt el, tájékoztatása mégis hivatalos, a közigazgatás rendszerében adott tájékoztatás volt, ami téves-félrevezető volta miatt sérti a jogállamiság-jogbiztonság, illetve a tisztességes eljárás követelményét.*

Megjegyzést érdemel, hogy a panaszosok kérelmeikben a mobilházat és a lakókocsit egyértelműen azonos kategóriaként értelmezték, és jegyző¹ tájékoztatása e fogalmakat nem pontosította. Annak ellenére tehát, hogy a HÉSZ szerint a lakókocsi és a mobilház eltérő fogalmak⁵, a panaszosok a jegyzői tájékoztatás tartalmát tévesen értelmezve arra a helytelen következtetésre is juthattak, hogy az a mobilház elhelyezésének lehetőségére is vonatkozott. Mindazonáltal rögzítendő az a tény, hogy a jegyzői tájékoztatás nem tartalmazott olyan kitétel, amely a mobilház elhelyezésének engedélyezésére vonatkozott volna (ugyanakkor kifejezetten nem is cáfolta azt). Azt is rögzíteni kell azonban, hogy a valóságban nem mobilházzal van szó, az építésügyi hatóság megállapítása szerint ugyanis „az ingatlanon elhelyezett konténerekből összeszerelt, üdülő rendeltetésű építmény épület”.

A rendelkezésemre álló jegyzői írásbeli tájékoztatásból jóhiszemű értelmezés mellett az semmiképpen nem volt kiolvasható, hogy a panaszos építésügyi engedély nélkül folytathatna építési munkálatokat az ingatlanán. Eljárásom során – figyelemmel arra a körülményre, hogy a településen időközben jegyzőváltás is történt – nem volt vizsgálható, hogy kaptak-e erre vonatkozó – a jogszabályi rendelkezésekkel egyébként ellentétes tartalmú – szóbeli tájékoztatást a panaszosok.

A panaszosok 2022. február 2-án fordultak jegyző¹-hez újra. Kérelmükben derítő engedélyezését kérték jegyző¹-től korábban kapott tájékoztatást is mellékelve. A kérelemben jelzik, hogy a telekre az előző nyári jegyzői tájékoztatás alapján (nem lakókocsi, hanem) mobil konténer került, míg a villany és a víz kiépítése folyamatban van (megjegyzést érdemel, hogy a kérelem nyilvánvalóan megtévesztő abban a vonatkozásban, hogy nem egy, hanem két konténerről van a szó a konkrét esetben, és azokat össze is építették, a konténerekből álló ház pedig az összeépítés miatt nem számíthat „mobil”-nak).

⁴ 7. § [A hatósági ügy]

(1) A hatóság eljárása során az e törvény hatálya alá tartozó közigazgatási hatósági ügyben (a továbbiakban: ügy) és a hatósági ellenőrzés során e törvény rendelkezéseit alkalmazza.

(2) E törvény alkalmazásában ügy az, amelynek intézése során a hatóság döntésével az ügyfél jogát vagy kötelezettségét megállapítja, jogvitáját eldönti, jogsértését megállapítja, tény, állapot, adatot (a továbbiakban együtt: adat) igazol vagy nyilvántartást vezet, illetve az ezeket érintő döntését érvényesíti.

⁵ A konténerháznak és a lakókocsinak törvényi vagy kormányrendeleti szintű értelmezése nincs. A HÉSZ sem definiálja e két fogalmat, egy rendelkezésében azonban egymás mellett, egy felsorolás részeként (tehát eltérő fogalomként) használja őket, amelyeknek a mobil jelleg a közös tulajdonsága. A jelzett rendelkezés a külterület beépítésre nem szánt részeknek építési szabályai között (tájvédelmi előírásként) jelenik meg. A HÉSZ 14. § (1) bekezdés h) pontja így szól: „Az övezetekben lakókocsi, lakókonténer, egyéb mobil jellegű építmény nem helyezhető el.”

Jegyző2 mindezek ismeretében adott helyt a kérelemnek és engedélyezte vízgazdálkodási hatóságként zártrendszerű és szigetelt (nyilvánvalóan a földbe mélyített és az épülettel összekapcsolt) szennyvíz gyűjtőtartály telepítését. Jegyző2 úgy adott hatósági engedélyt tehát, hogy jegyző1 Gksz besorolási övezetről szóló tájékoztatása és a panaszosok konténertelepítése ismert volt előtte.

Jegyző2 érdemben felülbírálta jegyző1 azon tájékoztatását, miszerint az adott ingatlanon szennyvíz tárolására *zárt tartály nem* alkalmazható; egyedi szennyvíztisztító kisberendezés telepítésére van szükség, hiszen jegyző2 zártrendszerű és szigetelt tartály telepítését engedélyezte.

Mindezek tükrében jegyző2 a hatósági ügyben hozott határozattal gyakorlatilag megerősítette a panaszosokat abban, hogy jegyző1 besorolási övezetekről szóló tájékoztatása és a konténerház telepítése jogszerű volt. A beadványozók ennek alapján további pénzeszközöket fordítottak a jogszerűtlenül megépített ingatlanra.

Jegyző2 a hatósági engedélyezési eljárása során nem ellenőrizte teljes körben a rendelkezésére álló nyilatkozatokat, iratokat, a kapcsolódó jogszabályokat; szakszerűtlenül járt el. Ennek következtében nem ismerte fel, hogy jegyző1 hibás tájékoztatást adott, és a tájékoztatásra alapozva a panaszosok jogszerűtlenül építkeztek, amihez tovább építési-beruházási engedélyt adni nem lehet. Jegyző2 a jogszerűtlen építkezés miatt nem kezdeményezte építésrendészeti eljárás megindítását. A szakszerűtlen eljárás és intézkedés a jogszerűség elvének megsértésén keresztül sérti a jobbiztonság követelményét és a jogállamiság elvét.

Jegyző1 és jegyző2 nem (átruházott) önkormányzati hatósági hatáskörben jártak el a tájékoztatásadás és a vízgazdálkodási hatósági engedélyadás során, hanem önálló jegyzői hatáskörben intézkedtek, ezért eljárásukért a Lesencetomaji Közös Önkormányzati Hivatal tartozhat felelősséggel. Annak megítélése azonban, hogy a jegyzők eljárása az adott eset körülményei alapján ténylegesen megalapozhatja-e a Közös Hivatal polgári jogi felelősségét – figyelemmel a panaszosok esetleges közreható magatartására, és a további, a potenciális kárigény kapcsán relevanciával bíró körülményekre is – vagy ez a felelősség nem áll fenn, illetve kizárható, nem ombudsmani, hanem bírósági eljárás tárgya lehet, abban az esetben, ha a panaszosok úgy döntenek, hogy élnek a perindítás lehetőségével.

3.2. A Balatonederics Község Önkormányzatának eljárása

A beadványozók az építésügyi hatóság bontásra kötelező határozata után beadvánnyal fordultak előbb Balatonederics önkormányzatához, majd a Lesencetomaji Közös Önkormányzati Hivatalhoz.

Mindkét beadványban azonos módon hivatkoznak a jóhiszeműségükre, és arra, hogy hivatalos jegyzői tájékoztatás alapján építkeztek, és jegyzői engedély alapján építették tovább az üdülőjüket szennyvízgyűjtő tartállyal. Egyik beadvány sem vitatja ugyanakkor az építésügyi hatóság bontásra kötelező határozatának megalapozottságát; az esetleges bontással felmerülő kár kapcsán olyan egyéni érdeksérelemről szólnak, amelyért a panaszosok megítélése szerint az eljáró jegyző, illetve a Lesencetomaji Közös Önkormányzati Hivatal tehető felelőssé.

Mindkét ügyvéd útján benyújtott beadvány kilátásba helyez kártérítési pert, ugyanakkor, ha más-más megfogalmazásban is, a per megelőzésére és az érdeksérelem orvoslására is javaslatot tesznek.

Az első beadvány a javaslatot kifejezetten „kérelemként” fogalmazza meg, míg a második beadvány a kérdést „ellenkező irányból” közelíti meg. Azt jelzi, hogy pert kell indítaniuk a Lesencetomaji Közös Önkormányzati Hivatallal szemben, „amennyiben a T. Képviselőtestület esetlegesen nem fogja előterjeszteni és megszavazni a Balatonederics község helyi építési szabályzatáról szóló 1/2004 (11. 23.) önkormányzati rendelet akkénti módosítását, hogy a tárgyi ingatlan Gksz-jelű ipari gazdasági, szolgáltató terület övezetbe kerüljön [...],

hogy Ügyfeleink fennmaradási engedélyt tudjanak kérni arra tekintettel, hogy a bontást elkerüljék [...]”.

Az első beadvány egyéni érdeksérelmet kért orvosolni jogszabálmódosítás útján az arra jogosult szervtől, a helyi önkormányzattól. Az önkormányzat a Panasz tv. szabályainak megfelelően a panaszt kivizsgálta (a kért módosítást megtárgyalta és elutasította), és erről tájékoztatást adott.

Tartalmát tekintve azonban a második beadvány is – habár „tájékoztatás” megnevezést használ, és a formálisan (a jegyzőt és a polgármestert megszólítva) a Lesencetomaji Közös Önkormányzati Hivatalnak címezték – ugyanúgy egyéni érdeksérellem orvoslására irányuló kérelem volt, amit a korábbi kérelem alapján hozott, jogszabálmódosítást elutasító önkormányzati döntés felülvizsgálata kezdeményezéséért kellett volna értelmezni. Jegyző is így értelmezte ezt a beadványt, hiszen ezzel kapcsolatban arról tájékoztatott, hogy a „beadványra írásos választ nem adott az önkormányzat”.

Mivel megismételt panaszról/kérelemről volt szó, a jelzett második beadvány kivizsgálása mellőzhető volt a Panasz tv. 4. § (1) bekezdése alapján, de az erről szóló kötelező tájékoztatás elmaradt, ami a Panasz tv. 5. § (2) bekezdésébe ütközik.⁶

Ez a hiba olyan jogszabálysértés, amely az Alaptörvény XXV. cikkében foglalt panaszjoghoz is kapcsolódik ugyan⁷, de a panaszos alapvető jogainak érvényesülését nem befolyásolta, esetleges bírósági jogérvényesítését nem korlátozta, ezért alkotmányos visszassággként nem értékelhető.

A településrendezési feladatkört kizárólagosan ellátó települési önkormányzat településrendezési eszközeiben mérlegelési jogkörében jogosult határozni a település területének felhasználásáról, a település területén az építési övezetek, illetve beépítésre nem szánt övezetek kialakításáról. Az önkormányzat a korábban elfogadott övezeti besorolás esetleges megváltoztatásáról, módosításáról is mérlegeléssel dönt. Nincs olyan jogszabályi előírás, amely arra kötelezné az önkormányzatot, hogy a település lakosaitól érkező különböző tartalmú településrendezési kéréseknek minden esetben eleget tegyen.

Értelemszerűen, a helyi önkormányzat még akkor sem köteles a HÉSZ módosítására, ha annak tartalmáról az önkormányzat jegyzője hibás tájékoztatást adott, és ezzel akár érdeksérelmet, esetlegesen kárt okozott, illetőleg akkor sem, ha a kért jogszabálmódosításnak nyilvánvaló tartalmi vagy formai akadálya nem állapítható meg.

Az önkormányzat a konkrét esetben nem volt köteles a jelzett, panaszra okot adó érdeksérelmet a HÉSZ módosításával történő orvoslására még akkor sem, ha erre egyébként hatásköre és reális lehetősége volt.

3.3. A Kormányhivatal építésügyi hatósági eljárásának egyes kérdései

A kormányhivatal eljárása a polgármester kezdeményezésére indult. A polgármester több bejelentést is tett más személyek tulajdonában álló ingatlanok vonatkozásában is, tehát nem merülhet fel annak gyanúja, hogy a panaszosok esetében részrehajló módon léptek volna fel a szabálytalan építkezés miatt.

A panaszosok csak a bejelentés miatt kerültek kapcsolatba az építésügyi hatósággal. Ha az ingatlanjukon való építkezés megkezdése előtt megkeresték volna az építésügyi hatóságot

⁶ 4. § (1) A korábbival azonos tartalmú, ugyanazon panaszos vagy közérdekű bejelentő által tett ismételt panasz vagy közérdekű bejelentés vizsgálata mellőzhető.

⁵ § (2) Az eljárásra jogosult szerv a panasz vagy a közérdekű bejelentés elintézésékor – a minősített adat, illetve a törvény által védett titok kivételével – a megtett intézkedésről vagy annak mellőzéséről az indokok megjelölésével a panaszost vagy a közérdekű bejelentőt haladéktalanul írásban értesíti.

⁷ Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez.

(is) az építési engedély szükségessége/szükségtelensége tárgyában, akkor az építkezés megkezdése előtt kiderülhetett volna a számukra, hogy üdülőépület építéséhez engedélyt kell kérni, amit viszont nem kaphatnak meg. Ha erre a tájékoztásra sor került volna, akkor nyilván a szabálytalan építkezésre sem került volna sor. Amint azt már rögzítettem, nem volt a vizsgálatom során igazolható, hogy a panaszos olyat tájékoztatást kapott volna a jegyzőtől, amely szerint nem kell építési engedély az érintett ingatlanon való építkezéshez.

A panaszosok a helyszíni szemle előtt (iratokat is csatolva) és annak során is nyilatkoztak arról, hogy a jegyzőtől és a polgármesteri hivatal egyik ügyintézőjétől azt a tájékoztatást kapták, hogy a telek beépíthető, és azon lakókocsi, mobil épület elhelyezhető, valamint, ha 100 légköbméter alatti az épület, akkor az építkezéshez nem kell engedély. A panaszosok tehát jogszerűnek tartották építkezésüket a jegyzői közreműködésre figyelemmel.

Az építésügyi hatóság döntéshozatali eljárásában ezek a nyilatkozatok nem kapnak szerepet, az építésrendészeti eljárás megindításáról szóló 2023. augusztus 7-ei végzés és a bontásra kötelező 2023. szeptember 25-ei határozat sem említi ezeket. *Ezt annak ellenére fontosnak tartom az alábbiakban részletezni, hogy csak elvi jelentősége van, hiszen jegyzőtől kapcsolódó tájékoztatását és jegyző vizsgáldalkodási hatósági engedélyét az építésrendészeti és építésfelügyeleti eljárásban (valóban) nem lehetett figyelembe venni.*

Az Ákr. (egyik) alapelve szerint ugyanis az ügyfélnek joga van arra, hogy az eljárás során bármikor nyilatkozatot, észrevételt tegyen⁸. Mivel a bizonyítás Ákr.-ben nevesített jogintézményei között az ügyfél nyilatkozata és az irat is szerepel, sőt, az Ákr. rendszerében az ügyfél nyilatkozata bizonyos körben kiemelt szerepet is kapott⁹, a hatóság a határozathozatal során akkor sem tekinthet el az ügyfél nyilatkozatának, és különösen az irattal is alátámasztott nyilatkozatának a történeti tényállásban történő rögzítésétől, ha az eljárás nem kérelemre, hanem hivatalból indult, és a döntéshez szükséges tények között a nyilatkozat tartalma nem értékelhető.

A hatóságnak joga és kötelezettsége a döntéshez szükséges tényeket tartalmazó tényállást tisztázni. A hatóság az Ákr. 62. § (4) bekezdése alapján a rendelkezésre álló bizonyítékokat szabad meggyőződése szerint értékeli. Az ügyfél (alapelvi) nyilatkozattételi és a hatóság bizonyítékmérlegelési joga együtt azt a követelményt jelenti a hatóság számára, hogy valamennyi rendelkezésre álló bizonyítékot, köztük az ügyfél nyilatkozatát és bizonyítékként benyújtott iratait is köteles *igazolhatóan* értékelni a kérelemre, de a hivatalból folytatott eljárása során is.

A jóhiszemű és megfelelő szaktudással nem rendelkező ügyfél törvényben biztosított nyilatkozattételi jogával élve tehet olyan nyilatkozatot is, aminek tartalmát a megfelelő szakmai tudással rendelkező és a szakszerűség szabályai szerint eljáró hatóság a döntés során releváns tényként nem értékelhet, nem vehet figyelembe. Ez viszont nem jelentheti azt, hogy az ilyen ügyféli nyilatkozatot határozatában nem is kell említenie, rögzítenie. *Ha ez így volna, akkor az ügyfél nyilatkozattételi joga csorbát szenvedne, illetve megnőne a hatósági jogkörrel való visszaélés lehetősége.*

Jelen ügyben megállapítható, hogy az építésügyi hatósági eljárásban a panaszosok több esetben arra hivatkoztak, hogy építkezésük azért volt szabályszerű, mert a részükre küldött jegyzői tájékoztatásban foglaltakat követték. Az építésügyi hatósági határozatban utalás sem történt erre az ügyféli nyilatkozatra.

A bontás elrendelő határozat érdemi rendelkezését ugyanakkor nem érinti az a körülmény, hogy az indokolásban az építésügyi hatóság nem tért ki arra, hogy eljárása során

⁸ 5. § [Az ügyfélre vonatkozó alapelvek]

(1) Az ügyfél az eljárás során bármikor nyilatkozatot, észrevételt tehet.

⁹ 64. § [Az ügyfél nyilatkozatának kiemelt szerepe]

(1) Ha jogszabály nem zárja ki, az ügyfél a nyilatkozatával pótolhatja a hiányzó bizonyítékot, ha annak beszerzése nem lehetséges.

nem vehette figyelembe a panaszosok részére küldött téves jegyzői tájékoztatást. E kitétel hiánya a panaszosok alapvető jogainak érvényesülését nem befolyásolta, esetleges bírósági jogérvényesítését nem korlátozta, ezért alkotmányos visszásságként nem értékelhető.

A konkrét ügytől elvonatkoztatva szükséges ugyanakkor rögzíteni, hogy valamely ügy megítélése szempontjából tényleges relevanciával bíró ügyféli nyilatkozatok mérlegelése és a mérlegelés eredményének a határozat indokolásában való feltüntetése a hatóságtól elvárható követelmény.

3.4. Összegző megállapítások

- Jegyző1 hibás tájékoztatást adott a panaszosnak az ingatlanjuk övezeti besorolásáról: Üü1 helyett Gksz övezetet jelzett. Hivatalos, a közigazgatás rendszerében adott tájékoztatása téves-félrevezető volta miatt sértette a jogállamiság-jogbiztonság és a tisztességes eljárás követelményét.
- Jegyző2 a hatósági engedélyezési eljárása során nem ellenőrizte teljes körben a rendelkezésre álló nyilatkozatokat, iratokat, a kapcsolódó jogszabályokat; szakszerűtlenül járt el. Ennek következtében nem ismerte fel, hogy
 - jegyző1 hibás tájékoztatást adott, és a tájékoztatásra alapozva a panaszosok jogszerűtlenül építkeztek, amihez tovább építési-beruházási engedélyt adni nem lehet, sőt,
 - a jogszerűtlen építkezés miatt kezdeményeznie kell az építésrendészeti eljárás megindítását.A szakszerűtlen eljárás és intézkedés következtében sérült a jogbiztonság követelménye és a jogállamiság elve.
- Az önkormányzat a konkrét esetben nem volt köteles a jelzett jegyzői magatartással – a beadványozók álláspontja szerint kizárólag azzal – kapcsolatba hozható, panaszra okot adó érdeksérelem orvoslására még akkor sem, ha erre egyébként hatásköre és reális lehetősége volt.
- Az építésügyi hatóság a rendelkezésre álló adatok szerint tartalmilag, érdemben jogszerű döntést hozott, a panaszos által hivatkozott téves jegyzői tájékoztatás tartalmát nem vehette figyelembe eljárása során.

Az eljárásom során feltárt alkotmányos visszásságok nem orvosolhatóak visszamenőleg, azonban fontosnak tartom a visszásságok jövőbeli megelőzése érdekében, hogy intézkedést fogalmazzak meg.

Intézkedéseim

A jelentésben feltárt, alapvető jogokkal összefüggő visszásságok jövőbeli elkerülése érdekében, az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján felkérem a Lesencetomaji Közös Önkormányzati Hivatalt vezető jegyzőt, hogy hivatala eljárásában teljesebben érvényesítse a tisztességes eljárás követelményét és a jogszerűség elvét.

Budapest, 2024. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos